

In 2014 is in de rundveehouderij het gebruik van antibiotica verder gedaald (19,7% t.o.v. 2013). Bij varkens en vleeskalveren was de daling echter miniem, bij vleeskuikens was er zelfs een groei (21,1%). Het rijk wil dat dit jaar het antibioticagebruik 70% lager ligt dan in 2009. (PBL)

De antibioticakwestie

Heikel punt in de veeteelt: hoe krijgen we het antibioticagebruik omlaag? Eerder in deze rubriek beschreef Thom Miedema hoe hij op dat gebied stappen heeft gezet: de hoeveelheid die zijn veestapel krijgt, is hard omlaag gegaan. Eigenlijk te hard, oordeelt veearts Michèle Aalders met een blik op de hoge celgetallen bij een aantal dieren (hetgeen duidt op subklinische mastitis, dus die je niet zo goed ziet). „Je bent

rigoreus gezakt, en dat is mooi, maar het moet niet doorslaan en dat gebeurt nu wel. Je hebt nu te veel koeien die voor mij bijna niet meer te behandelen zijn en ik heb het idee dat er steeds meer komen.” Er is een nieuw vaccin dat de onderlinge besmetting doet afnemen, oppert ze. „Maar je moet de hele veestapel vier keer per jaar behandelen, dat komt neer op ongeveer 35 euro per koe. Dus dat is een aardige kostenpost.”

Maar behandeling van zieke dieren plus het melkverlies door een relatief hoog aantal zieke of afgevoerde koeien kost ook geld. Michèle's advies: aan de koeien met chronisch hoge celgetallen is weinig meer te doen, maar de jonge koeien, die moeten terug naar een laag celgetal, zegt ze. „Punt.” Twee dagen later vindt de controleur van de melkstal de mogelijke oorzaak van de hoge celgetallen. Volgende week meer.

Update voor de verplichte plannen

Elke boer heeft wettelijk verplicht op papier staan welke medicijnen bij welke ziekten geoorloofd zijn en hoeveel en hoe vaak je daarvan mag toedienen. Elk jaar maken veearts en boer een actuele versie. **Ria Kraa** **Marchje Andringa**

Dat is lekker na een paar uur kalfjes en koeien bekijken en behandelen in de koude stal: een bak hete koffie én een flink stuk zelfgebakken tulband. Veearts Michèle Aalders van Dierenartsenpraktijk Noord-West Friesland neemt een hap en een slok en trekt dan de documentatie over het bedrijf van Thom Miedema uit haar tas. Eens per jaar nemen ze de boel grondig door. Eerst bespreken ze de veranderingen van het arsenaal aan medicijnen. Zo is de wachttijd (de tijd tussen de laatste toediening en de dag dat de melk van de koe de melktank weer in mag) van het antibioticum Depocelline verlengd naar elf dagen. Dat betekent dat een boer langer de melk moet laten weglopen van het dier dat hij ermee behandelt. Er is een alternatief, zegt Michèle, en dat is Procapan. Gebruik je dat, dan is de wachttijd maar zes dagen. Dat scheelt geld. Maar het kost ook geld: het is een duurder middel en je moet het ook hoger doseren. „Dus ik zou Procapan alleen geven aan koeien met een goeie productie, en het jongvee en de koeien die weinig melk

geven Depo blijven toedienen.”

Dan komt de rekening van vorig jaar op tafel. Daarop staat precies hoeveel, wanneer en wat op het erf aan medicijnen is gebruikt en dat is altijd nuttig om na een jaar eens goed te analyseren. Het salmonellarisico blijft een voortdurende strijd. Thom heeft al een hele reeks maatregelen getroffen: het jongvee in een eigen stal huisvesten en de jongste kalfjes langer in een individueel boxje laten zitten zodat ze elkaar niet besmetten. Strikte looplijnen hanteren in de stal (altijd werken van kleine naar grote dieren), regen- en slootwater vervangen door leidingwater. Dat alles heeft ertoe geleid dat hij nu anderhalf jaar salmonellavrij is.

„Mar je bliuwe altiten wat bedrijfsblyf”, weet Thom. „Dan tinkst: it kin sa wol.” En dus stelt Michèle een reeks kritische vragen en dat scherpert de boel mooi op. Heb je vorig jaar ook nog mest aangevoerd?, wil ze weten. Jazeker, zegt Thom, 800 kuub. Hij had immers land aangekocht maar nog niet zijn veestapel uitgebreid, dus hij had ruimte waar andere boeren juist een mestoverschot hadden. Maar hij

Heb je het idee dat de pensen goed vol zijn? Met wat je ze nu geeft kan het net, maar het houdt niet over

heeft alleen mest geaccepteerd van bedrijven met dezelfde gezondheidsstatus als het zijne. Er was ook een partij van een bedrijf met salmonella en die heeft hij geweigerd. En de koeien krijgen dus nu alleen leidingwater?, gaat de veearts verder. Nee, 's zomers in de wei krijgen ze slootwater. Hmmm, zegt Michèle. Dan volgt een discussie over de kalfjes, en een nieuw systeem van kunstmelk, waarbij je ze niet steeds met de hand hoeft te voeren maar een bak kunt ophangen waaruit ze naar behoefte koude melk kunnen drinken. Het komt zo spaarzaam uit de speen dat ze het in hun bek kunnen verwarmen. Niks voor Thom, zegt hij, dat kan hij niet over zijn hart verkrijgen: „Kealtsjes moatte waarme molke hawwe. Je jouwe lytse poppen dochs ek gjin kâlde molke.”

Handschoenen

Zo bespreken ze nog tal van zaken. Hoeveel biest krijgen de kalfjes, en is dat eerste biest of tweede biest? Geef liever twee keer van de eerste biest dan een deel van de eerste en een deel van de tweede. Wat is de concentratie van poeder in de kal-

vermelk die hij maakt? Wat is de samenstelling van de strooisellaag op de matten? Gebruikt hij wel of geen handschoenen bij het melken? Geen? Waarom niet? „Dan fiel ik it net”, zegt Thom. Spoelt hij bij het melken na een mastitiskoe het melkstel door? Met koud of heet water? Hoeveel kuil heeft hij nog over, welke soorten krachtvoer geeft hij en hoeveel precies? Heeft hij het idee dat de pensen goed vol zijn? „Met wat je ze nu geeft, kan het net. Maar het houdt niet over.” Gebruikt hij nog stappentellers? Wanneer begin je met insemineren? Zestig dagen na het afkalven? Waarom? Begin eens na veertig dagen, dan is de eicelkwaliteit veel beter.

Het lijkt haast een kruisverhoor, maar de boer is er blij mee. Een kritische meekijker en tipgever is waardevol. „Miskyn moat ik my dêr dan dochs mar oerhinne sette”, overweegt hij de handschoenenkwestie. Er zijn soorten op de markt die herbruikbaar zijn én die je haast niet voelt, zegt Michèle nog. Thom knikt. Ytje heeft het ook al eens tegen hem gezegd; die werkt in de gezondheidszorg en daar doet ook niemand er moeilijk over.

Boer Thom
Wykein volgt Thom Miedema (52), veehouder in Blessum bij Leeuwarden. Hij boert op ruim 70 hectare land met ongeveer 85 melkkoeien.